
Het einde van een boek kan nog lang door je hoofd spoken, mede dankzij een pakkende slotzin. Hoe kiest een auteur die? Een inventarisatie van de slotzinnen van honderd bekende romans. “Net als bij een goede openingszin wilde ik soms doorlezen, alleen kan dat bij een slotzin natuurlijk niet.”

Berthold van Maris

“Zijn reis naar Friesland is altijd onopgehelderd gebleven”

Wat zegt een pakkende slotzin?

Wat alle romans met elkaar gemeen hebben, is dat ze met een openingszin beginnen en met een slotzin eindigen. Sommige openingszinnen zijn beroemd geworden, deze twee bijvoorbeeld:

- Ik ben makelaar in koffie, en woon op de Lauriergracht, No.37.
- Behalve den man, die de Sarphatistraat de mooiste plek van Europa vond, heb ik nooit een wonderlijker kerel gekend dan den uitvreter.

Herkent u ze? De eerste is uit Multatuli's *Max Havelaar*, de tweede komt uit *De uitvreter* van Nescio.

Beroemde slotzinnen zijn er nauwelijks. Ik dacht altijd dat *De avonden* van Reve eindigde met de zinnen: “Het is

gezien,’ mompelde hij, ‘het is niet onopgemerkt gebleven.’” Maar dat blijkt niet zo te zijn. De slotzin is: “Hij strekte zich uit en viel in een diepe slaap.”

Dat is een veel gewoner einde: de hoofdpersoon, door wiens ogen het verhaal verteld wordt, valt in slaap en daarmee dooft de roman als het ware uit.

■ IETS BIJZONDERS

Terwijl openingszinnen bedoeld zijn om je het verhaal in te trekken, hebben slotzinnen de functie om de lezer – oneerbiedig gezegd – het verhaal weer uit te slingeren, en dat kan natuurlijk op allerlei manieren: hardhandig, subtiel, met een open einde ... allemaal afhankelijk van het gevoel waarmee de schrijver je wil achterlaten als je het boek dicht-

klapt. Iedere auteur probeert van zo'n slotzin dan ook iets bijzonders te maken.

Ik was nieuwsgierig naar wat voor typen slotzinnen er in de Nederlandse en Vlaamse literatuur gebruikt worden en keek daarom naar honderd bekende romans – waaronder veel klassiekers (van Nescio tot Wolkers), maar ook een aantal recente romans.

De simpelste manier om een roman te beëindigen is: het personage verlaat de plaats van handeling en loopt daarmee de roman uit:

- Toen draaide ik als een houten, maar voor altijd beëindigde pop op mijn hakken om, en ging.
(Johan Daisne, *De trein der traagheid*)